

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ST. 59 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 31. JULIJA 1959

Mnogo večja proizvodnja kot lani

Hkrati, ko beležimo velike uspehe v kmetijstvu, javljajo o povečani proizvodnji tudi iz naših tovarn. Tako je industrija našega okraja v prvem polletju povečala proizvodnjo za 5,8 odstotka v primerjavi z istim obdobjem lani.

Največje povečanje proizvodnje v letošnjem prvem polletju v primerjavi z lanskim je zabeležila kemična industrija, in sicer za 42 odstotkov. Tovarna Ozen v Kranju je povečala proizvodnjo za 82 in kemična tovarna v Podnartu za 22,2 odstotka.

Znatno je povečala proizvodnjo tudi industrija gradbenega materiala, kar nujno zahtevajo današnje gradbene potrebe. Med temi je omembe vredna opekarna v Česneku, ki je v primerjavi z lanskim prvim polletjem letos povečala izdelavo opeke za 140,4 odstotka.

Lesna industrija je povečala proizvodnjo za 15,2 odstotka. Med podjetji te industrije je »Jelka« v Radovljici, ki je povečala proizvodnjo za 36,9 odstotka. Tovarna pohištva v Trzinu 36,7 odstotka itd.

Industrija usnja in obutve je povečala svojo proizvodnjo za 16,1 odstotkov, med katerimi je »Peko« z 11,9, Planika z 32 odstotki povečano proizvodnjo itd.

Tekstilna industrija pa je v prvih 6 mesecih prekočila letošnji proizvodni načrt za 1,9 odstotka, kar je nedvomno lep uspeh.

K. M.

Udeležba na Tretjem mednarodnem sejmu tehnik v Beogradu

Prijavljanje za sodelovanje na letošnjem - Tretjem mednarodnem sejmu tehnik v Beogradu se je začelo prej kot pretekla leta, tako da je bil ves izložen prostor Beogradskega sejma zelo hitro zaseden.

Na III. mednarodnem sejmu tehnik bo zastopanih 508 jugoslovanskih podjetij in 579 podjetij iz 25 tujih držav. Razen

individualnih razstavljalcev iz inozemstva bodo tudi podjetja in ustanove iz desetih držav — Avstrije, Izraela, Italije, Japonske, Poljske, Zvezne republike Nemčije, Urugvaja, Francije, Čehoslovaške in Čilea — odprle na Sejmu komercialno-informativne biroje, s čimer se bo znatno razširila možnost za mednarodne poslovne stike.

IX. GORENJSKI SEJEM

Turizem in široka potrošnja

V dneh od 31. julija do 10. avgusta bo Kranj devetih sprejel v okviru IX. Gorenjskega sejma številne razstavljalce, prodajalce in okrog 50.000 obiskovalcev. V prostorih obeh osemletk in v novi tekstilni šoli se bo predstavil IX. Gorenjski turistično potrošniški sejem.

Prirerjanje sejmov je v Kranju skozi 8 let postalo že kar tradicija. Prvotne pobude ja razstave so bile vsekakor opravilne, saj jih je praksa naslednjih let potrdila. Seveda pa je sejem vzporedno z dopolnitvami našega gospodarskega sistema spreminjal tudi svojo vsebino, temu ustrezno pa tudi zunanjo podobo. Prvotne razstave, začete leta 1950, so imele še pretežno mobilizacijski značaj; šlo je za to, da pokažemo naše sposobnosti v novih družbeno ekonomskih pogojih, manj pa ja bilo poudarka na komercialnem značaju sejma. Razvoj gospodarstva, zlasti pa vse večje uveljavljanje prostega trga je zahtevalo prvo preusmeritev. Takrat smo obiskovali sejem, ki naj bi imel pretežno komercialni značaj, vendar s splošnim konceptom brez nekih specifičnosti, razen posebnega poudarka na obrtništvu, ki je bil lasten Gorenjskemu sejmu vse do letošnjega leta. Tudi taka vsebina ni dajala ugodnih pespektiv z ozirom na izredno močno sejemsko konkurenco v državi, pri čemer Kranj ni imel pogojev za organizacijo vzorčnih sejmov.

Upoštevalo pozitivne tradicije samega sejma, kakor tudi dolgoletne trgovske in turistične tradicije sejma, se je zato lani ob osmem Gorenjskem sejmju pričelo z akcijo za spremembo vsebine. Pobuda predstavništva Okrajnega ljudskega odbora in okrajnih političnih forumov je bila hvale vredna, kar je pokazala že lanska sejemška prireditel v Kranju, še bolj pa upamo, da jo bo potrdil letošnji IX. Gorenjski sejem.

Vsebina sejma v Kranju je dognana. Gre za sejem z dvojnimi smotrom, in sicer:

— za turistični sejem s turistično borzo, kakor tudi s prodajo turističnih uslug v celotnem asortimanu na veliko in malo za celotno alpsko področje, kakor tudi za ostala kontinentalna turistična področja države, ki so zainteresirana na prodaji turistično gostinskih kapacitet.

— za potrošniški sejem, na katerem naj bi enkrat letno proizvajalci predstavili predvsem nove izdelke široke potrošnje in jih tam tudi prodajali. Ta sejem naj bi bil hkrati tudi intervencija proizvajalcev na tržišču. Hkrati je njegov namen, da proizvajalci v sorazmerno kratkem času od velikega števila potrošnikov dobijo oceno svojih novih izdelkov za široko potrošnjo, hkrati pa tudi odkrijejo nove potrebe za izboljšanje obstoječih in uvajanje novih proizvodov. Ta sejem ima poseben pomen zaradi zmanjšanja števila posrednikov in izredno široke izbire. Tega torej ne more opraviti redna trgovina, ker je v detajlističnih okvirih to tako tehnično kot finančno neizvedljivo.

Letošnji IX. Gorenjski sejem je v celoti organiziran po tem programu. Na njem sodeluje 176 gospodarskih organizacij. V tem okviru pa ni organizirana kolektivna obrtna razstava, ki je lani obsegala 76 razstavljalcev, zaradi česar je ob upoštevanju letih skupno število razstavljalcev lani znašalo 168. Iz vrst razstavljalcev (nadaljevanje na 2. strani)

Danes dopoldne ob 11. uri bodo odprta vrata IX. Gorenjskega sejma

Proizvodnja in vzgoja

združena v delu šolskih zadrug, ki naj vzgajajo mlade samoupravljalce in zadružnike

Svet za šolstvo LR Slovenije priporoča okrajnim in občinskim ljudskim odborom ustanavljanje in razvijanje šolskih zadrug, kot posebne oblike iz-Gre za zadruge, kjer lahko šolske dejavnosti učencev. la uspešno povezuje vzgojo in izobraževanje s proizvodnim delom. Take šolske zadruge so se že uveljavile v LR Hrvatski in Srbiji. Zadnje šolsko leto pa so te oblike praktične vzgoje učencev prišle do izraza tudi v Sloveniji. Tudi pri nas na Gorenjskem imamo že nekaj prvih izkušenj na tem področju.

V večini primerov gre za druge, ki se bavijo s kmetijsko dejavnostjo. Priporočilo predlaga, da se v ta namen dodeli del šolskega vrta ali primerno zemljišče v bližini šole na površinah splošne ljudske imovine. Pri tem gre za praktičen način vgoje mladega rodu s široko družbeno zavestjo, kar zahteva naša družbeno-ekonomska stvarnost in kar predvideva nova šolska reforma. Gre za to, da se v teh zadrugah mladi člani naše družbe praktično učijo samoupravljanja, spoznavajo prednost skupnega

dela in slabost individualne razdrobljenosti, ki danes prevladuje v kmetijstvu, utrjujejo si drugačen odnos do skupne — socialistične imovine in podobno. Hkrati pa učenci, prav v takih zadrugah vidijo tudi prednost sodobnih agrotehničnih ukrepov, z delom v zadrugi se začno zanimati za naše splošne kmetijske in ekonomske probleme, učijo se odgovornosti do skupne proizvodnje in še vrsto drugih stvari, ki jim bodo potrebne kot bodočim delavcem v tovarnah, članom delavskih svetov, članom naših kmetijskih zadrug in tako dalje.

Za pomoč pri ustanavljanju teh zadrug so poklicani šolski odbori, učiteljski zbori, starešinski, pionirski sveti, kmetijske zadruge, gospodarske organizacije in podjetja in seveda tudi sami starši. Vsi lahko veliko prispevajo, da bi se take šolske zadruge čimprej uveljavile in dosegle svoj družbeno-vzgojni cilj.

K. M.

naš razgovor

Del sredstev za gospodarske kadre naj podjetja prispevajo za strokovno izobraževanje

Okrajni ljudski odbor Kranj je na seji, ko je obravnaval poročilo Sveta za šolstvo o stanju in problemih strokovnega šolstva v okraju Kranj, sprejel med drugim tudi sklep, da so sredstva skladov za gospodarske kadre že dalj časa predstavljala dragoceno materialno osnovo za reševanje številnih problemov strokovnega izobraževanja in da je s tem sredstvi treba zagotoviti skladen razvoj strokovnih šol na območju okraja in izpolniti njihovo mrežo tako, kot to najbolj ustreza potrebam same proizvodnje in njenega napredka. O tem razpravlja danes na seji tudi Svet za šolstvo OLO Kranj skupaj s Svetom za delo in Upravnim odborom Sklada za gospodarske kadre.

Predsednik Sveta za šolstvo, tovariš Milan Ogris, nam je ob tej priložnosti povedal, da je okoli sredstev za gospodarske kadre zdaj precej nejasnosti. — Okrajni plan za sredstva za kadre v gospodarstvu je bil narejen že v začetku leta, nova uredba pa stvar precej spremeni. Zaradi spremembe v delitvi sredstev za gospodarske kadre, ki je povzročila, da ostane 30 % sredstev neposredno gospodarskim organizacijam,

ostanek pa se deli 30 % OLO, 30 % LRS in 10 % FLRJ, je treba takoj začeti z akcijo združevanja tako razdrobljenega sredstva, da bi lahko realizirali program za leto 1959 in izvršili potrebne priprave za delo v naslednjih letih. — Okrajni ljudski odbor zato priporoča vsem gospodarskim organizacijam, da ne trošijo vseh svojih sredstev samo za izobraževanje delavcev v podjetju, temveč da del sredstev prostovoljno združijo v okrajnem skladu za gospodarske kadre ali pa jih namenijo neposredno za posemzne objekte, da bi tako lahko izvedli program začelih del in izvršili potrebne priprave za nadaljnje investicije.

»Svet za šolstvo in Okrajni ljudski odbor,« pravi nadalje tovariš Ogris, »sta mnenja, naj se gradnje, ki se že gradijo, dovršijo.« To so predvsem Ekonomska srednja šola in internat na Zlatem potju ter razne strokovne šole, ki so neposredno v pristojnosti okraja. Nadalje prevladuje mnenje, naj bi gospodarske organizacije del sredstev za gospodarske kadre obdržale zase, del pa bi jih dale posameznim šolam in internatom, pač tistim, za katere so one zainteresirane. A. T.

Poslovno združenje gospodarskih organizacij

Sirše možnosti poslovnega združevanja gospodarskih organizacij so glavna težnja osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o združevanju v gospodarstvu, ki ga je pripravil sekretariat Zveznega izvršnega sveta za splošne gospodarske posle. V obrazložitvi osnutka je poudarjeno, da so za širši razmah združevanja na poslovni podlagi odločilnega pomena večje možnosti za združevanje sredstev gospodarskih organizacij. Združene gospodarske organizacije bi lahko skupno določile merila za razdelitev čistega dohodka in osnove za določitev osebnih dohodkov v njih zaposlenih delavcev. Lahko bi tudi skupno razdeljevale. Končno bi združile svoj čisti dohodek in ga lahko s pogodbo predvideli, da bi ostane dohodek združenja, ki se razdeli na združene gospodarske organizacije in gre v njihov skupni dohodek, ostal pa odbitku zneska za plačilo obveznosti skupnosti združenju.

NA TABORENJU

OBIŠČITE IX. GORENJSKI SEJEM V KRANJU

25% popust na železnici • KI BO OD 31. 7. DO 10. 8. 1959

Modna revija »Mlada za vsakogar«
Prodaja izdelkov za široko potrošnjo
po zelo znižanih cenah • Obiščite
Kranj, v času Gorenjskega sejma!

NOTRANJE življenje šole

Kritika stare šole se ni toliko nanašala na učni program, kakor na odnose v šoli. Učnega programa mnogo staršev niti ni moglo prepoznati, koliko se ustreza sodobnim pogojem življenja. Intuitivno so čutili, da nekaj ni v redu, da se njihovi otroci nekaj uče, kar ima s praktičnim življenjem le malo skupnega, kaj pa naj bo tiisto novo, kar bo vzbujalo v učencih več veselja do šolskega dela, niso mogli jasno spoznati. Končno so smatrali učni program za predpis, ki ga je treba sprejeti.

Odnosi med učenci in učitelji, prav tako pa tudi odnosi med starši in prosvetnim kadrom pa so se v večji meri zapletali na drugih vprašanjih: na vprašanjih kaznovanja učencev, zahtev učiteljsva, omalovaževanja učencevega dela, ocenjevanja in podobno. Torej na vseh tistih področjih, ki opredeljujejo razmerje pravic in dolžnost učencev.

Naša šola je podedovala iz preteklosti mnogo starega pojmovanja o človekovi osebnosti, o človeku, ki naj bo poslušen, slepo pokoren, ki naj uboga na vsak ukaz. Vsako nasprotno, samostojno, kritično mišljenje se je že smatralo za upor, ki ga je treba v kali zatreti.

Dosti te miselnosti se je ohranilo v naših šolah do današnjih dni, kar je pa seveda v odločnem nasprotju s socialističnim pojmovanjem človekove osebnosti.

Splošni zakon o šolstvu je posegel tudi v te odnose zahtev, naj šola prispeva k razvijanju intelektualne radovednosti, samostojnega razsojanja in kritičnosti duha; k razvijanju vzajemnega spoštovanja in zaupanja med učenci in učitelji; k razvijanju misla in potreb učencev po medsebojnem sodelovanju in pomoči pri reševanju šolskega in družbenega življenja.

Da bi se pa mogle te naloge uresničiti, je treba predvsem spremeniti in postaviti na druge temelje način učnovzgojnega dela, s tem pa tudi odnose med učitelji in učenci.

Resno moramo postaviti v ospredje vprašanje otrokovih pravic, o katerih smo doslej le malo razmišljali.

Po načelih socialistične etike ima vsak otrok pravico, da se z njim kulturno in humano ravna. Med elemente humanosti pa lahko postavimo med drugimi naslednje osnovne vrednote: oblast, enakopravnost, demokratičnost, svobodnost in priznavanje in spoštovanje človekovega dostojanstva.

Oblast je največja vrednota, zato so si jo prilajali vsi vladajoči razredi. Odvzema oblasti večjemu delu državljanov ne moremo smatrati za humano dejanje.

Pri nas je oblast v rokah delovnega ljudstva — proizvajalcev in upravljalcev. Naši šolarji bodo čez leta prevzeli od starejših vse njihove dolžnosti in pravice. Za

to je treba z mladimi ljudmi, kot bodočimi upravljalci spoštljivo ravnati in jih vzgajati tako, da bodo sposobni prevzeti to odgovorno nalogo. Otrok se ni nosilec oblasti, bo pa to postal. Na izvrševanje te naloge ga je treba pripraviti. V ta namen bi šole morale organizirati takšne oblike šolskega in izvenšolskega življenja učencev, ki bi navajale na samoupravljanje. V tem pogledu lahko največ opravijo pionirske šolske zadruge.

Eden izmed vzrokov, ki slabe medsebojno povezanost, je dostikrat neenak odnos do učencev. Še danes marsikateri učitelj bolj spoštljivo ravna s otrokom intelektualca, vodilnega uslužbenca ali bogatega kmeta, kakor pa z otrokom iz siromašne, socialno manj zavarovane družine. Takšna nepravilna stališča potem prevzemajo tudi učenci v odnosu do učitelja, kar medsebojno življenje še bolj zapleta in otežkoča.

Zato je ena izmed osnovnih učencevih pravic pravica do enakopravnega postopka v vseh razmerjih medsebojnega življenja.

Prav na tem področju bi mogli učitelji dvigati samozavest siromašnih, doma in v šoli zapostavljenih ali drugače potepanih učencev. Nič tako ne dviga življenjski optimizem kot enakopravno prevzemanje pravic in dolžnosti.

V nekaterih šolah se je obdržala stara avtoritativna linija. Ravnatelj ukazuje učiteljem, učitelji ukazujejo učencem — samo ukazovanje in prav malo ali nič skupnega razpravljanja o problemih, ki bi jih morali vzajemno rešiti. Šola je birokratska od vrha do tal ter pozna samo spisek dolžnosti. Medtem pa gredo vsa naša družbena prizadevanja po ustvaritvi takšnega demokratičnega mehanizma, ki bi omogočil slobodnemu državljanju sodelovanje pri poslih javnega življenja in družbenega upravljanja.

Šola bi morala organizirati takšne oblike dela, pri katerih bi učenceva osebnost prihajala vse bolj do izraza. Učenec naj bi aktivno sodeloval pri vprašanjih

šolskega materialnega in duhovnega življenja, s čimer bi se dvigal njegov interes za reševanje skupnih problemov. V sklopu kolektiva bi se na prirodni način razvijala njegova individualna osebnost.

Ustvaritev demokratičnih odnosov je ena izmed bistvenih nalog reformirane šole in eden izmed pogojev za pravilno notranje življenje šole.

Svobodnost, ki bi se morala uresničevati v šolah, radi nekateri imenujejo anarhičnost. Nekateri vzgojitelji, pa tudi starši, so mnenja, da je režim trde roke najboljše jamstvo za pravilno vzgojenost. Vsako sproščanje, razgibanost in samostojno izvršeno dejanje proglašajo za nered, za upor proti predpisom, za anarhijo. Režim rok na hrbtu ali na klopeh je ponekod še vedno živ.

Malokdaj pa pomislijo, da bodo verjetno prav ti najbolj živi in razgibani učenci v poznejših letih ljudje načrtov, poskusov in družbeno koristnih dejanj.

Vprašanje rasti mladega človeka v bodočega državljana socialistične skupnosti z naprednim svetovnim nazorom se še vedno ne rešuje dovolj učinkovito. V šolah se obravnava vedenje in ponašanje učencev še vedno pretežno s stališča nekdanjega bontonapravnega Janezka in hudobnega Miha. Otrok, ki je miren, kakor da ga v šoli ni, ki slepo izpolnjuje vse ukaze, pa čeprav je včasih celo nazorsko posem nasprotno orientiran, dobi v vedenju oceno odlično. Učenec pa, ki kdaj protestira, ugovarja in izraža pomisleke, dobi v vedenju slabšo oceno.

Učencem je torej treba omogočiti svobodnost mišljenja in govora z naprednih družbenih stališč, pa čeprav se javlja še v otroški, nerazviti obliki.

Vse notranje življenje šole naj bi se torej organiziralo tako, da bo vodilo k razviku naprednega, svobodnega in demokratičnega mladega državljana naše socialistične domovine z velikim življenjskim optimizmom in vero v človeka.

B

Z rastave v Mestnem muzeju v Kranju

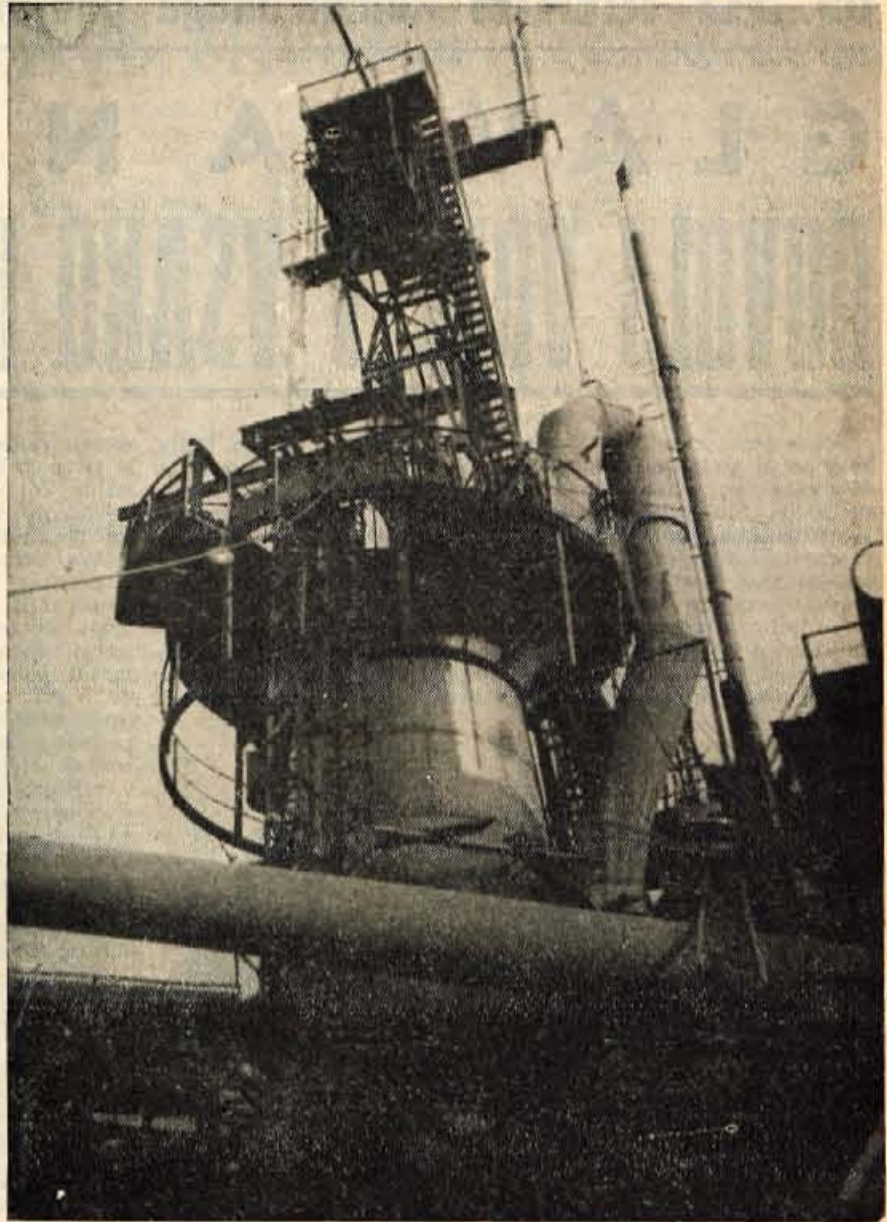
Socialna tematika v slovenski likovni umetnosti

V spodnjih in zgornjih razstavnih prostorih Mestnega muzeja v Kranju smo si te dni lahko ogledali zanimivo razstavo grafik in risb s socialno tematiko. Razstavo je v počastitev 40-letnice KPJ priredil Jakopičev paviljon v Ljubljani. Svoja dela iz let od 1918 do 1941 razstavlja preko 20 slovenskih likovnih umetnikov.

Socialna tematika se pojavi v naši grafiki nekako istočasno kakor v zunanem likovnem svetu, to je ob prelomu stoletja.

Na pragu stoletja stoji v naši grafiki umetnosti zanimiv in visokokvalitetni lik Frana Tratnika. Naj govori »Slepca« (1911) za ostala njegova dela na razstavi. To je realizem, oplemeniten z močnimi prvini simbolizma. Slepca niso konkretno postave, v prizoru se skriva globlja misel tesnobe pričakovanja odrešitve duhovnega somraka, ki je kakor mora ležal na todobnem človeku. Drugi slikar, ki je tudi drugoval našemu velikemu pisatelju, je bil Hinko Smrekar. Na razstavi je zastopan z deli, ki nam pokažejo njegov umetniški razvoj od karikature, preko grafike pa tja do samonikle sinteze v ciklu »Zrcalo sveta«. Kot neizprosen sodnik nam Smrekar kaže napake, ki se kot pošastni fantomi pojavljajo v zrcalu kapitalističnega sveta. Prvi povojni, dokaj borbeni umetniški rod je zastopan z deli slikarjev V. Pilonca, I. Carga, B. Jakca, T. Kralja in bratov Vidmarjev.

Zagon prve generacije kot celote v smeri nadaljnega upodabljanja socialne motivike je razmeroma naglo splahnel. Sledila je vrsta suhih let, toda ne za dolgo. Bolj ko prehajamo v razvoj slovenske likovne umetnosti v trideseta leta, bolj se stabilizira in kristalizira progresivna nota našega umetniškega izraza. Sedaj je prišla vrsta na mladi slikarski rod. Najprej omenimo Fr. Uršiča »Vaško cesto«, kjer je slikar upodobil žalostno zapuščenost in revščino zaostale kmečke vasi. Leta 1932 je M. Sedej dokončal ciklus »Predmestje«. Nekaj let kasneje so nastale Sedejeve ilustracije za Mrzelovo knjigo »Bog v Trbovljah«. Iz tega časa so na razstavi zastopani še Nikolaj Pirnat (ciklus »Dekla Ančka«), Fr. Mihelič, Zoran Didek, Lojze Sušmelj, Gabrijel Stupica, Marij Pregelj in Boris Kobe.

Ob občinskem prazniku Jesenic

VZKLAJEVANJE RASTI vseh gospodarskih panog

Jutri bo minilo natanko 18 let, kar je bila prvič prelita kri jeseniških proletarcev v boju z okupatorjem. Na Obranci nad Poljanami sta v spopadu z Nemci padla Ferdo Koren in Vjktor Arzenšek. Na tem kraju so Jeseničani že pred leti postavili spomenik, ki ga vsako leto obiskujejo, 1. avgust pa so proglasili za občinski praznik. O priveditvah za letošnji praznik smo že pisali. Danes pa nekaj

lo enostransko, predvsem v smeri razvoja industrije, kar pa skušamo vsklajevati, da se bo v istem razmerju razvijalo tudi gostinstvo, trgovina, turizem, obrt in ostale dejavnosti.

V zvezi s preskrbo in nekaterimi drugimi vprašanji pa je dejal:

»Preskrba z mlekomo je še vedno problem. Prvotno je bilo mišljeno, da bo to prevzela

nje ureditve prodajaln za mleko itd. najbolj zanemarjeno.

Preskrba z mesom je splošen problem. Naše podjetje ima po tri ljudi na terenu, vendar brez uspeha. Zadnji teden je spet poskočila cena teletine. Podjetje izkazuje prav zaradi teh težav dva milijona dinarjev izgube. Preskrba s kruhom bo urejena z dograditvijo nove pekarnice. To bo zboljšalo tudi razmere v podjetju, znižalo režijske stroške itd.

Tud itrgovini smo v zadnjih mesecih posvetili precej skrbi. Dograjena je bila nova tržnica in modernizirali nekatere druge lokale. Po ureditvi nove tranzitne ceste skozi Jesenice, bo sedanji del ceste, od hotela Korotan do Gasilskega doma, postala trgovsko-obrtna ulica. Tu bomo zgradili vrsto lokalov in večjo trgovsko hišo. Najprej pa bomo morali rešiti vprašanje trgovskih hlokalov na Plavžu. V novem bloku, ki ga bodo začeli graditi, bodo v pritličju prostori za trgovino.

Gostinstvo je stopilo na boljša pota. Zaprli smo 4 gostilne, ki niso imela ustreznih življenjskih pogojev. Zelo pereče je vprašanje družbene prehrane, medtem ko se je vprašanje razvoja turizma le premaknilo z mrtve točke. V kratkem bomo začeli graditi hotel v Kranjski gori, Jeseni pa tudi trgovino. Za prihodnje leto predvidujemo okoli 300 milijonov investicij za gradnjo hotela B kategorije, restavracijo z družabnimi prostori in kino dvorano, predvidena je izgradnja kopališča in ureditev trgovine.

-k

Novo šolsko poslopje Jeseničani že težko pričakujejo

besed o jeseniškem gospodarstvu. Obiskali smo načelnika za gospodarstvo pri ObLO Edija Delopsta, ki je med drugim povedal tudi naslednje:

»Nedvomno se je gospodarstvo naše občine po vojni močno razvilo. Pri tem nosi levji delež Železarna, katere proizvodnja bo letos preseгла 30 milijard dinarjev. Po družbenem načrtu je predvideno za letos nekaj nad 37 milijard dinarjev družbene brutoproizvodnje, kar pomeni za skoraj 8 odstotkov večjo kot je bila dosežena lani. Žal ne razpalogamo s podatki, ki bi nazorno prikazali razvoj gospodarstva od leta 1951 dalje, ko so upravljanje v podjetjih prevzeli neposredni proizvajalci. Za letošnje leto trdimo, da podjetja v redu izpolnjujejo planske naloge.

O tem bo razpravljala ljudski odbor meseca septembra. Važno je, da se stanje, ki je bilo, stabilizira in utrjuje. Obstaja pa še vedno vprašanje dobrega kadra. Stvarno poskušamo graditi gospodarstvo naše občine s stališča naše splošne jugoslovanske gospodarske politike. Doslej je razvoj občine šel ze-

kranjska mlekarna, vendar bo to urejeno šele jeseni. So pa težave. Blejska mlekarna ima na Jesenicah štiri poslovalnice, vendar dobavlja komaj petino potrebnih količin. Tolminsko mleko pa zgublja na kvaliteti spriču dolgega prevoza in prekladanja. Na splošno pa je bilo v preskrbi naše občine vpraša-

Jesenice so v zadnjih letih dobile novo lice

Kulturne novice

Po zadnjih vesteh bo IV. festival jugoslovanske poezije, ki ga bo tudi prihodnje leto pravilo založniško podjetje »Likos« iz Zagreba, od 29. maja do 4. julija 1960 na Reki. V načrtu imajo razširitve festivalskih prireditev še na ostale primorske kraje in Istro.

Te dni so se v Wilzu v vodni Luxemburg zbrali številni umetniki iz najrazličnejših dežel na Mednarodni festival poletnih gledališč. Festival bo trajal do 10. avgusta. Na programu je med drugim tudi Rossinjeva opera »Seviljski briševci«, ki jo bodo izvajali umetniki Metropolitan Opere iz New Yorka, pariških oper in milanske Scala.

Nedavno so v Moskvi končali film o življenju in delu skladatelja Petra Čajkovskega. Scenarij sta napisala dramatik Bjelokurov in prof. Jarustovski. Scenarij je zajel življenjske in najpomembnejše življenjske dela tega pomembnega skladatelja.

»Fantastična balada«, ki je vzbudila zanimanje zaradi noga vega prijema režiserja Boštjana Hladnika, po scenariju Lojzeta Gostiše, je bila prodana družbi M. J. P. Enterprises iz New Yorka. Istočasno je Triglavl film prodal Sovjetski zvezi tri kratke filme: »Barok v Ljubljani« Milana Kumarja, »Zimsko radost« Metoda in Milke Badjure in Ernesta Adamiča film »V dolini Soče«, ki je bil nagrajen iz Fonda za napredek kratkega filma.

V Beogradu so med Zveznim zavodom za socialno zavarovanje zvezo filmskih delavcev Jugoslavije in Združenjem filmskih proizvajalcev Jugoslavije podpisali dogovor o socialnem zavarovanju filmskih delavcev.

Pred dnevi so v Moskvi odprli razstavo, na kateri 70 fotografskih posnetkov prikazuje razvoj Jugoslavije in njene kulture ter zgodovinskih spomenikov. Razstavo je pripravila Zveza društev prijateljev za kulturne stike z inozemstvom.

Ob 50-letnici komunalnega podjetja „Vodovod“ Kranj

GLAVNA NALOGA: DOVOLJ VODE V VSARO HIŠO IN NASELJE

V teh dneh praznuje kranjsko komunalno podjetje »Vodovod« 50-letnico svojega obstoja in delovanja. Prav zdaj je v teku rekonstrukcija podjetja, saj so vzadnjem času zgradili montažno dvorano, obdelovalnico in delavnico za vse vrste uslug.

Ze drobna brošura, ki je bila natiskana pred 50 leti, ko je iz prve pipe pritekla voda, nam pove pomen, potrebo in korist

paliče, Hotemaže, Visoko, Milje, Britof, Gorenje, Primskovo, Klanec in Huje. Kasneje se nekatere vasi niso strinjale, češ da ne potrebujejo vodovoda. — Namesto teh so napeljali vodovod v Voglje, Voklo in Rupo. V okolici Kranja ni bilo nikakršnih studencev z dobro pitno vodo, zato so bili ljudje primorani, da so vodo nosili iz Kokre, bodisi iz potočkov ali

gorsko studenčnico, ki je ostala čista ob še tako slabem vremenu. Ze pred 50 leti je bilo dovažanje vode za gospodarstvo in gospodinjstvo največja težava. Vodo so vozili ali nosili iz potočkov in pri tem izgubili precej časa. Velike težave so imeli obrtniki, kajti včasih je moralo kako delo čakati prav zaradi pomanjkanja pitne vode. Pri tem je bilo najbolj oškodovano sirstvo. Velike posledice so se občutile pri zdravju živine. In že takrat so v tej drobni knjižici zapisali:

«Ali ne veste, da je dobra pitna voda pol zdravja v hiši?« Ljudem so kmalu po izkušnjah dokazali, da se je v vseh krajih, kjer so napeljami vodovodi z dobro vodo, v kratkem času občutnoboljšalo zdravje ljudi. Marsikdo, ki je prebral to knjižico, si je mislil: »Je že vse lepo s tem vodovodom, tudi sam bi rad imel dovolj vode v hiši; toda glavna reč in bojazen vsakega posameznika je bila v tem, koliko bo vse to stalo, koliko bo treba plačati za vodovod?«

Vsi stroški za vodovod so znašali 270.000 goldinarjev. Toda Kranj te vsote z vso okolico ni zmogel. Iz posebnega melioracijskega sklada je država plačala polovico vsote: to je 135 tisoč goldinarjev. Dežela in mesto sta plačala vsak četrtino stroškov. Prof. Hraske je takrat izračunal, da pride na vsakega človeka 55 litrov vode na dan. Tu niso bili všteti niti stroški vzdrževanja, niti napeljave na dom. Vsak posameznik si je z lastnim denarjem napeljal vodo in je povprečno stala napeljava vode v vsako hišo 15 goldinarjev.

Po prepričanju ljudi, da je vodovod nujno potreben, so ga zgradili, toda le za 5000 Kranjčanov in okoličanov. Danes ima Kranj z okolico približno 25.000 prebivalcev. Potrebe so postale nedvomno veliko večje. Vodovod je star že 50 let in treba ga je obnavljati, zgraditi novega, to je narekovalo že vrsto let veliko povečanje prebivalstva. In prav v letošnjem letu je mladina prišla za delo. Iz Bašlja do Kranja že gradijo tri mladinske delovne brigade, ena študentska iz Ljubljane in dve srednješolski, ena iz Ljubljane, druga iz Kranja.

Zgraditi je treba vodovod 10.000 metrov od Bašlja do Kranja. Danes je položenih že 2700 metrov cevi, 950 metrov pa jih že preizkušajo. Dela pri gradnji vodovoda so se začela že v začetku letošnjega leta. Z glavnimi deli so začeli s 1. julijem, ko so prišle delovne brigade. Nov vodovod bo dajal 60 litrov na sekundo in je premer cevi 200 do 300 mm. Od Bašlja do Zelenega hriba so cevi iz litega železa, naprej do Kranja pa iz cementa in salonita. Razen glavnega vodovoda Bašelj—Kranj je kranjsko vodovodno podjetje zabeležilo svoj prvi večji delovni uspeh z izgraditvijo vodovoda v Stražišču. — Gradnja tega vodovoda je stala nič manj kot okoli 70 milijonov dinarjev. Uredili so vodovod v zadnjem času v vseh vaseh ob desnem bregu Save in črpalnico na Gorenji Savi, ki služi predvsem ob zelo suhem vremenu in pomanjkanju vode.

Poleg delovnih uspehov je imelo to podjetje precej težav. Prostori so bili neurejeni, tako da se večja popravila niso mogla napraviti. Druga težava je bila ta, da se je v šestih letih izmenjalo kar 6 direktorjev in

tako podjetje ni in ni moglo na zeleno vejo.

V najhujših težavah so samoupravni organi bili vedno na mestu. Člani delavskega sveta in upravnega odbora so živeli skupaj s kolektivom in reševali še tako težke naloge tudi takrat, ko so bili celo 4 mesece brez direktorja.

Pred dvema mesecema je prišel v podjetje direktor Avgust Peperko. Z novim direktorjem, ki je vsekakor dober organizator, so nastopili za podjetje lepši časi.

V zadnjih dveh mesecih, kakor so hiteli pripovedovati, eden najstarejših delavcev v podjetju Karel Mihelčič (v podjetju je že 30 let), mlada tehnikarka Niko Andromakov in Viktor Zupan ter drugi, je bilo narejenega toliko novega, kot prej v šestih letih skupaj.

Ze pri samem vodovodu Bašelj—Kranj je sam prepotoval po vseh tovarnah cementnih izdelkov, da so pravočasno dobavili salonitne cevi za gradnjo novega vodovoda. Podjetje samo je dobilo popolnoma drugačen izgled. Nabavili so nove stroje, in to: stružnico dolgo 4 metre, ki se lahko obdeluje na njej profili do 800 mm. Nabavili so tudi nov univerzalni rezkalni stroj znamke »Prvomajska« iz Zagreba in druge manjše stroje, ki bodo nedvomno koristili pri raznih popravilih in vzdrževanju vodovoda.

In danes ima to majhno podjetje ob Koroški cesti v Kranju veliko vlogo v našem družbenem in komunalnem življe-

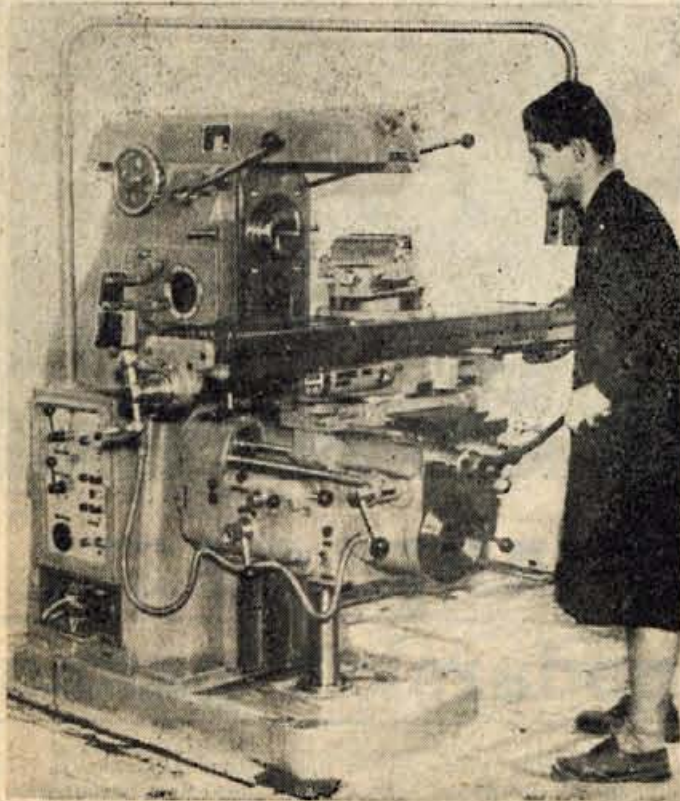

Brigadirji so dosedaj položili že 2700 m vodovodnih cevi

nju. Njegovi neumorni člani kolektiva delajo noč in dan, da dobita Kranj in okolica redno dovolj pitne vode.

Podjetje, ki je šlo pred vojno komaj 5 zaposlenih, jih danes šteje že 30. V kolektivu je precej takih, ki delajo pri vodovodu že po 30 in več let, ti vedo povedati, kakšne so bile težave z vodo pred vojno in kakšne so danes. Gotovo bo velika ovira odstranjena, ko bo zgrajen vodovod Bašelj—Kranj, h kateremu bo precej pripomogla naša mladina, ki sedaj že mesec dni koplje jarek za nove cevi. S prvim se bodo brigade zamenjale in bodo ostale na delu še ves avgust. Če bi brigade delale skupaj vsaj štiri mesece, kakor so nam povedali v podjetju, bi bil vodovod prav gotovo do konca zgrajen že letos. Tako bo moral ostala dela prevzeti komunalni servis v Kranju in jih tudi končati. Podjetje ob svojem jubileju 50-letnici obstoja želi svojim članom kolektiva še veliko delovnih uspehov pri svojem nadaljnjem delu in javnem življenju.

M. Z.

Novi univerzalni rezkalni stroj

vodovoda. Od začetka je bil po načrtu prof. Hraskega vodovod namenjen poleg Kranja še za 12 vasi v njegovi okolici in to: Senčur, Srednja vas, Luže, Tu-

iz kapnic. Ta voda ni bila zdrava, niti čisti. Vse to je narekovalo, da so takratni občinski možje pristopili k gradnji vodovoda. Uporabili so pravo,

Kdo bo imel večjo škodo?

Tovarišica NN je bila računovodkinja neke v škofjeloški občini. Opravljala je tudi delo blagajničarke, čeprav obeh del po predpisih ne bi smela opravljati. Na to mesto je prišla kljub temu, da na njenem prejšnjem delovnem mestu, v podjetju v istem kraju, ni bilo vse v najlepšem redu. Pa kaj hočemo, tega kadra primanjkuje! »Tovarišica NN je za svoje delo sposobna in ima dobro preteklost, vsakemu človeku pa v življenju vsaj spodletti,« so dejali.

Opremljena torej z vsemi potrebnimi kvalifikacijami in karakteristiko brez prigovora, je tovarišica NN samozavestno zavzela svoje novo delovno mesto. Zaradi zvez na vse strani je postala za »manjše« ljudi v podjetju nepristopna. Kdo bi si v tem položaju upal vtikati nos v stvari, ki ga ne zanimajo in se nanje ne razume? Njeno neoporečnost je kmalu potrdil tudi inšpekcijski organ, ki se je o njenem delu pohvalno izrazil in jo postavil za zgled drugim. To je bila tudi poslednja inšpekcija pri tovarišici NN, pri delu jo niso več nadlegovali in ji tratili dragocenega časa, dokler...

S tem se zgodba pravzaprav šele prične. Tovarišici NN je pričelo primanjkovati denarja, razumljivo, težnja po dvigu osebnega standarda, kar je tudi splošni cilj, zahteva tudi višje izdatke. Če pa dohodkov ni, seveda tudi izdatkov ne more

biti. Mesečna plača 18 tisočakov in še honorarni zaslužek je bilo seveda premalo. Tovarišica NN se je znašla pred dilemo — zadovoljiti se s svojim denarjem ali pa zagotoviti si višje dohodke. Šla je po drugi bolj zapeljivi poti. Pri roki je imela blagajno podjetja. Iz raznih izkupičkov in na druge načine si je v dveh letih povečala svoj dohodek za 556.981 dinarjev ali povprečno za 23 tisočakov mesečno. Seveda je denar dvigala po potrebi od 40 tja do 85.000 dinarjev. Listine in dokumenti so bili zanjo drugotnega pomena, spreminjala in prilagala jih je po potrebi ali pa jih sploh ni izstavljala.

Tovarišica NN pa je še vedno uživala zaupanje, njen ugled v podjetju in drugod še ni dobil najmanjše sence. Inšpekcijskih organov ni bilo nikjer. Obracun za leto 1957, ki je bil v celoti njen proizvod, so potrdili organi delavskega samoupravljanja, pa tudi molče državni organi. Prvič se ji je zataknilo na banki, ko je prepisala star polletni račun in ga predložila za novega. Pa vendar se je zgodba v miru in po prejšnjih tirih nadaljevala vse dotlej, ko bi moral biti predložen obracun za leto 1958...

Epilog: Tovarišica NN se je znašla v zaporu, družba pa je prevzela skrb za njena dva neprekrbljena otroka. Podjetje pa bo najbrž dolgo čakalo na povrnitev denarja. Kdo bo imel večjo škodo? M. C.

ima na zalogi zadostne količine kuriva in gradbenega materiala s katerim se priporoča potrošnikom

Ob občinskem prazniku pošilja vsem prebivalcem komune Kranj iskrene čestitke

Trgovsko podjetje
»KURIVO« Kranj

TISKANINA

KRANJ

tovarna tiskanega blaga

TELEFONI: CENTRALA 173, 174 in 175

NUDIMO VAM SVOJE PRIZNANE
IZDELKE: BOMBAŽNE IN STANIČNE
TKANINE V VSEH MODNIH BARVAH IN
ODTENKIH

NAŠE TKANINE SO ZNANE NA
DOMACEM IN INOZEMSKEM TRŽIŠČU
KOT KVALITETNE PO IZDELAVI IN
TRAJNOSTI

NAROCILA IZVRSUJEMO TOČNO IN
SOLIDNO

OGLEJTE SI NAŠ RAZSTAVNI
PROTSOR NA IX. GORENJSKEM
SEJMU V KRANJU

MLADINSKO MOŠTVO KRANJA IZ 1940. LETA

Stoje (od leve proti desni): F. Gros, S. Pucelj, Prosen (ustreljen aprila 1943 v Kropi), M. Jan, D. Krt (ubit v Mau- hausenu aprila 1942); kleče (od leve proti desni): V. Kavalari, J. Pucelj (ubit od gestapovcev jeseni 1942 v Struževem), I. Kovačič, D. Engelman (ubit od belogardistov februarja 1945. leta), Kavčič.

„Neodgovornost“ z druge strani

Ilirija in Nova Gorica v slovenski nogometni conski ligi

V zvezi s člankom, objavljenim 17. julija letos v Glasu Gorenjske z naslovom »Neodgovornost« se sledeče pojasnilo: Na izredni seji GRP oziroma zaslišanju vseh igralcev, vodje in ostalih, ki so bili na tekmi Piran: Mladost, je bilo med drugim ugotovljeno, da so podatki, ki so jih dale vse štiri igralke, ki niso prišle skupno z ostalimi pravočasno domov neresnični in žaljivi za vodjo potovanja Jožeta Javornika in Gorenjske rokometno podzvezo. Vodja potovanja ni dal izjav, češ da nima denarja za povratek vseh igralcev, ker je to samo po sebi pač nesmiselno, ker je tri dni pred odhodom kupil za vse igralke povratne karte in si zagotovil potrebna finančna sredstva za potovanje. Če nekatere igralke niso prispelle pravočasno domov, leži po izjavah vseh, krivda predvsem na igralcih samih, ker so brez dovoljenja vodje potovanja predčasno odšle iz Pirana, nato pa se iz neznanih vzrokov ustavile v Portorožu in tudi tu niso prišle na avtobusno postajo, da bi skupno z ostalimi odpovalile domov. To kaže na izredno nediscipliniranost igralcev, ki so že večkrat pripravile klubov razne nevedčnosti in bile zato že tudi kaznovane.

Preteklo nedeljo je bilo končano kvalifikacijsko tekmovanje za vstop v slovensko conso ligo. Prvak tega tekmovanja je postala Nova Gorica, na drugo mesto se je plasirala ljubljanska Ilirija. Obe moštvi bosta v novi sezoni tekmovali v SCL.

Prvak Gorenjske, Tržič, ki je sodeloval v kvalifikacijskem tekmovanju, je popolnoma odpovedal in tako ostal na zadnjem mestu.

N. Gorica	8	5	1	2	26:10	11
Ilirija	8	4	2	2	18:12	10
Rudar	8	3	2	3	16:18	8
Drava	8	4	0	4	17:20	8
Tržič	8	1	1	6	11:28	3

Prav tako so tudi izmišljene oziroma neresnične izjave igralcev, da jim je dal denar za povratek predsednik Partizana Piran, ker je bil le-ta odsoten. Končno v samem članku ni pravilno niti rezultat tekme, ki se pravilno glasi 7:6 (2:4) za Piran. Toliko v vednost vsem tistim, ki so širili napačne vesti in s tem škodili ugledu Mladosti in GRP. Pri upravi kluba Mladost so prevzeli vse potrebne mere, da vse štiri nedisciplinirane igralke in vodjo potovanja ostro kaznujejo, kajti zavedajo se, da sta disciplina in red v klubu osnovni pogoj za uspeh.

V SPOMIN padlim nogometašem

V počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ, je GNP organizirala turnir bivših nogometašev v spomin: »Padlim nogometašem Gorenjske«. Rezultati odigranih tekem so sledeči: Jesenice : Bled 3:1, Skofja Loka : Stražišče 8:1, Kranj : Tržič 3:0, Jesenice : Sk. Loka 5:0. V finalni tekmi se bosta na občinski praznik obeh mest srečali moštvi starih rivalov Jesenice : Kranj. Tekma bo v soboto, 1. avgusta ob 17. uri na igrišču SD Triglav. Med tekmo se bodo gledalci in igralci z nemonimim molkom spominjali vseh nogometašev Gorenjske, ki so padli v NOB. Zmagovalcu bo predsednik občine Kranj tov. Puhar izročil prehodni pokal.

Štiri zmage Brinovca

Na slovenskem mladinskem prvenstvu v plavanju se je letos v Krškem zbralo več kot 200 tekmovalcev iz 8 klubov Slovenije. Iz neznanih vzrokov se tekmovanja niso udeležili le plavalci trboveljskega Rudarja, čeprav v mladinski konkurenci spadajo med najboljše ekipe v Sloveniji. Največ uspeha sta imela Vesna Breskvarjeva in Vlado Brinovec. Brinovec je slavil kar štiri zmage. Razveseljiv je njegov napredek v sprintu, kjer je dosegel nov mladinski rekord. V ekipnem prvenstvu je zmagal Triglav, ki je imel daleč najmočnejšo ekipo.

Drofenik (Tr.) 1:13,4; 4 krat 100 metrov mešano: Triglav 4:58,2; mladinke — 100 m prosto: Colnar (Tr.) 1:21,6; 400 m prosto: Colnar (Tr.) 6:19,5; 200 m prsno: Breskvar (C) 3:09,4; 100 m metuljček: Breskvar (C) 1:23,2; 4 krat 100 m mešano: Celuloza 6:01,3; mladinci — 200 m metuljček: Vlado Brinovec 2:49,0; 4 krat 200 m prosto: Triglav I 9:36,0; mladinke — 100 m hrbtno: Hočevar (Lj) 1:29,0; 4 krat 100 m prosto: Triglav I 5:40,9. Končno stanje točk: 1. Triglav 24.589; 2. Celuloza 21.416; 3. Ljubljana 14.034 itd.

V torek zvečer se je ob bzenu na kranjskem kopališču zbralo nad 2000 gledalcev, ki so z velikim zanimanjem spremljali prvi ples na vodi v Kranju. Gostovala je skupina plavalcev umetnega plavanja Neptun iz Osnabrücka (Nemčija).

Rezultati — mladinci 100 m prosto: Vlado Brinovec 1:01,2; 400 m prosto: Vlado Brinovec 4:51,0; 1500 m prosto: Vlado Brinovec 19:26,2; 200 m prsno: Dekleva (Lj.) 3:04,2; 100 m hrbtno:

SAHOVSKO REPUBLIKO PRVENSTVO ZA ŽENSKO IN MLADINCE

Z IX. kolom je bilo v Ljubljani zaključeno letošnje šahovsko tekmovanje za žensko in mladinsko republiko prvenstvo. Medtem, ko je pri ženskah odločitev o prvih dveh mestih padla že v prejšnjih kolih in sta si Ljiljakova ter Pongračeva iz Kranja zanesljivo zagotovili vodilni mesti, ki jima dajeta pravico nastopa v finalu državnega prvenstva, so bile igre med mladinci do zadnjega hipa ogorčene in borba za prvo mesto razburljiva.

Odločilni je bil zadnji dvoboj med Piberlom in Janžkom, ki se je po deveturni borbi in 98 potezah končal z zmago novega prvaka Janžka.

Končni vrstni red — ženske: Ljiljak (Maribor) 8,5, Pongrac (Jesenice) 8, Mira Piberl 7,5, Koren 6,5, Svarcar (vse Maribor) 4,5 itd. — Mladinci: Janžek (Maribor) 8, Ingo Paš (ISK) 7, Mihelčič (Olimpija) 7 itd.

PARMA NABRAL 7 TOČK

V zadnji partiji na kvalifikacijskem turnirju v okviru mladinskega šahovskega svetovnega prvenstva je Jugoslovian Bruno Parma v nedeljo v Bazelu premagal še belgijskega prvaka Wostyna. Tako je mladi jugoslovanski mojster dobil še zadnjo igro v tem delu prvenstva in iz 7 partij zbral 7 točk. V finalno tekmovanje so se plasirali še: Kittner (Zap. Nemčija), Erny (Švedska), Haman (Danska) itd.

»SOLIDARNOST« OSVOJILA POKAL

Na šahovskem moštvenem brzoturnirju v Kamniku v okviru občinskega praznika je osvojila prehodni pokal SZDL »Solidarnost« pred Duplico.

PO PRVEM DELU TRIGLAV V VODSTVU

Po prvem delu slovenskega prvenstva av waterpolu je v vodstvu kranjski Triglav. Največje presenečenje tekmovanja je bil neodločen rezultat med Ilirijo in Triglavom 3:3.

Triglav	3	2	1	0	13:7	5
Ljubljana	3	2	0	1	20:12	4
Ilirija	3	1	1	1	15:15	3
Neptun	3	0	0	3	8:22	0

Ljubelj je pripravljen

Za ljubeljske dirke, ki bodo v nedeljo, 2. avgusta, je med ljubitelji avto-moto športa v zadnjem času precej zanimanja. Na startu bo preko 126 tekmovalcev, največ Francozov in Italijanov. Poleg omenjenih bodo letos sodelovali na dirkah še tekmovalci iz Zapadne Nemčije, Avstrije, Švice in Anglije. Menijo, da se bo dirk udeležilo preko 60 tujih tekmovalcev. — Parkirni prostor za avtomobile in voznike motornih koles bo dovolj velik in bo na platoju. Cesta od Tržiča do štarta bo škropljena, tako da se ni bati prahu.

FAVORIT: Leon Pintar

STRELSKO TEKMOVANJE V NASELJU »FRANC VODOPIVEC«

Preteklo nedeljo popoldan se je v brigadnem naselju »Franc Vodopivec« na Suhi pri Predosljah končalo prijateljsko tekmovanje strelskih ekip iz Predoselj in eki ptamkajšnjih brigadirjev. Tekmovali so z malokalibrsko prško na razdaljo 50 m. — Rezultati so naslednji: SD Predoselje 285 krogov, I. ljubljanska ekipa 179 krogov, II. ljubljanska ekipa 163 in kranjska ekipa 151 krogov. Med posamezniki je bil najuspešnejši Jože Kavčič iz Predoselj z 87 krogi, drugi je bil Tine Govekar prav tako iz Predoselj, tretji za kranjski brigadir Franc Gruđen z 72 krogi. -an

PRIPRAVE ŽE ZA OLIMPIADU 1964

Japonski olimpijski komite, ki bo organiziral letne olimpijske igre leta 1964 v Tokiju, je že pričel s prvimi pripravami. Doleteli so, da bodo takratne olimpijske igre v času od 25. julija do 9. avgusta. Istočasno so predlagali mednarodnemu olimpijskemu komiteju, da bi bilo zaradi klimatskih razmer v Japonski bolj primeren čas v oktobru ali celo v začetku novembra.

ROMAN II. del 49

Dominik je priznalno pokimal. Nato je povprašal, kaj delajo. Pavle ga je vodil po vigencu in mu kazal delo. Tako sta prišla na konec in stopila skozi druga vrata ven. Dominik je pokazal z roko na stoječi veliki vigenc.

»Zakaj si tu ustavil delo?«

»Ker bo čez nekaj dni prišla komisija pogledat prostore.«

»Že?« se je boleče iztrgalo Dominiku.

»Čas je.«

Molčala sta in gledala prostorni vigenc. Kolesa so visela nad strugo, presušena in rjava, poznalo se jim je, da so delo že davno ustavili.

»S tem vigencem sem si mnogo prizadeval,« je premišljeno rekel Dominik. »Poglej! Spodnje steno sem mu popravil, napravil sem nova kolesa, streho sem prekril, vrata so nova, bruna, mehovi...« Utihnil je in iskal sinu v obraz. Fant je stal vzravnan pred njim, obraz, ki je bil pred meseci še mladeniški, je dozorel, postal je moški, ostro rezan. Nekaj trdega, neupogljivega je bilo na njem. Dominik je čutil, da njegove besede ne morejo prodreti fantu v dušo. Sinova notranjost mu je bila tuja. Zaman bi mu govoril o delu z vigencem, zaman o tem, da je prav v ta vigenc pokopal del svojega življenja. Dominiku se je skrčilo srce ob misli, da je bil pravzaprav ta vigenc tisto, zaradi česar je ubil Aleša. Zaradi zemlje bi ga ne bil ni-

koli, tudi zaradi hiše ne, toda vigenca ni mogel izpustiti iz rok. Pavle pa — kakor da med njima teče voda, tako široka, da je nobeden ne more premostiti!

Gašperinov je, se je spet utrnilo Dominiku skozi misli. Nepreračunljiv. Vsi Gašperini so bili taki. Taka je bila njegova mati, ki si je izvolila kovača Zgonca, ko bi bila lahko izbirala med bogatinci. Tak je bil stric Miklavž, ki je delal in popival, oboje brez mere in meje. Tak, kakor stari Gašperin, ki sta mu nesreča in žalost postali strast, kateri se je predajal kakor kvartopirec kvartam, dokler ni umrl. Ali kakor Ana, ki je hotela njega, Dominika, čeprav je bil deset let mlajši od nje in ni prinesel k hiši ničesar... Ali Aleš, ki je zasovražil Dominika, ker se je tujec, vsiljenec, vrnil mednje. Zazdelo se mu je, da so vsi Gašperini posebljeni v Pavlu. Ali so kdaj znali bogateti? Nikoli! Če so bili nekoč bogati, so obogateli bolj po sreči kot po resničnem prizadevanju. Tuja kri se je zlivala vanje, drugi so trpeli in se mučili, da je bogastvo ostalo pri hiši. Vsa ta tuja kri je živela v mogočnih zidovih, v težkih obokih stare hiše, v velikih vigencih. Ljudem je niso mogli dati, ostali so, kakršni so bili zmeraj. Nikoli niso znali ceniti tega, kar drugim ljudem toliko pomeni. Tudi Pavle ne zna.

Dominik se je napol okrenil in gledal vrsto širokih, novih streh. Ko bo umrl, bodo za njim ostale te strehe, ostalo bo novo skladišče, vozarna, popravljena vigenca, Tem stvarjem je dal svoje življenje in svojo kri. Sinu je ni mogel dati, niti kaplje ne.

Težko mu je bilo misliti na vse to, zato je vsakdanje rekel:

»Lahko bi razumel, da mi ni všeč, ko bodo naši vigenci delali za druge.«

Pavle se je živahno obrnil k njemu.

»Oče, saj že delajo! Morebiti se tega niti ne zavedaš, toda že mesece dela naša kovačija za Družbo!«

»Že, toda jaz imam tretjino Družbinih deležev,« ga je zavrnil Dominik.

»Tudi jaz bom imel svoj delež v kovaški zadrugi.«

»To ni isto.«

»Res ne, zato pa je mnogo bolje.«

»Že, a ne zate.«

»Kaj zato!« je vzkliknil Pavle. Kakor bi se nenadoma omečil, je skušal mirno razložiti očetu: »Glej, oče, o teh stvarih sem mnogo razmišljal. Tudi meni spočetka ni bilo lahko, odločiti se in začeti delati skupaj s tistimi, ki sem jim bil vajen ukazovati. Poprej sem komaj kdaj pomislil, da so ljudje, kakor jaz ali ti. Zame so bili samo delavci. Danes vem več! Delavec ni živina, ki jo rediš in ti zato prevaža bremena! Ljudje so, kakor mi! Kaj bi bili mi brez njih? Nič, manj kot nič!«

Dominik je začudeno gledal sina; njegove besede so mu zvenele tuje, prenapeto. Sam še nikoli ni pomislil na kaj takega.

»To je Grošljeva socialnodemokratska šola,« je rekel naposled. »Premotili so te in presukali po svoje. Zame in za mater si izgubljen, pa tudi za Gašperinovo hišo.«

»Dostikrat sem že pokazal, da nisem.«

»To je Grošljeva socialnodemokratska šola,« je rekel Dominik. »Bogatega Gašperina edini sin se gre socialist! Kakšna vražja šala!«

Znani učenjak nemške narodnosti Klaus Fuchs, katerega ime je zapisano v zgodovini nuklearnega orožja in nuklearnega vojnstva, je bil obsojen zaradi izdaje tajnosti o ameriški atomski vodikovi bombi. Obsojen je bil tudi na izgubo britanskega državljanstva. Ko je bil 2. julija izpuščen iz zapora, je nastalo vprašanje, kam sedaj. Ali v Vzhodno Nemčijo, kjer živi njegov oče, ali v Sovjetsko Zvezo, ali...? Končno je Fuchs odpotoval v Vzhodno Nemčijo, kjer se je nastanil pri svojem starem očetu. Poučeval bo na eni izmed vzhodno nemških univerz.

Če bi sonce...

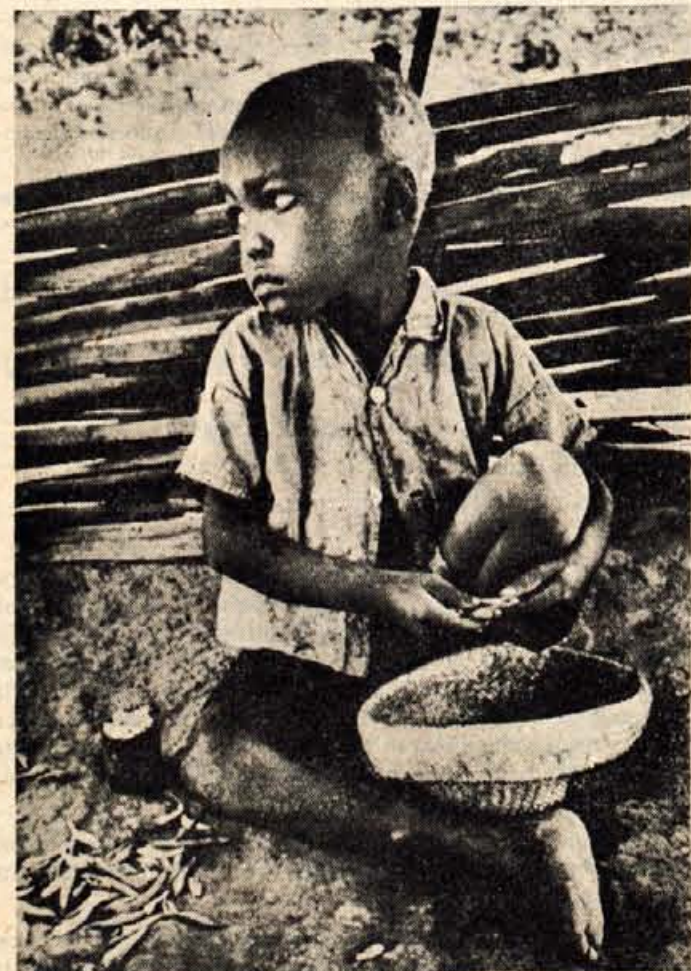
... ne imelo svoje privlačnosti, potem bi morali našo zemljo prikleniti nanj z enim bilijonom jeklenih drogov, od katerih bi imel v premeru vsak po 6 metrov, da bi jo držali v določeni razdalji...

... »odpovedalo« svojo razsvetljavo, bi njegovo svetlobo lahko nadomestili s 1600 kvadrilijoni normalnih sveč (iz te množice sveč bi lahko zgnetli 13 krogelj, velikih krogelj kakor zemlja!), ki bi zgorale v eni uri...

... usmerilo vso toploto na zemljo, potem bi tehle vrstic nihče več ne bral. Toplota, ki smo je mi deležni, je samo 2700-milijonski del toplote, ki jo sonce izžareva v krogu s premerom 300 milijonov kilometrov!

... Imelo v premeru samo 40 metrov, potem bi znašal premer naše zemlje le 37 cm, premer lune pa komaj — 1 mm!

Lakota na Haitih

Stirideset tisočim kmetom je pretla nevarnost zaradi suše. Pred enim letom so imeli ljudje na Haitih še vsega dovolj: koruze, riža, kave in drugih vrst zelenjave in sadežev. Kljub pomoči in dežju, ki je končno le prišlo, je za lakoto, tifusom in drugimi boleznimi umrlo na stotine in stotine ljudi.

Na sliki vidite dvanajstletnega sina nekoga farmarja, ki izgleda kot šestletni deček, pri luščenju fižola. Njegov starejši brat je že umrl za tifusom.

„Pomožno“ srce

Človeško srce, ki brez prestanka bje desetine let, predstavlja za znanstvenike neusahljivi vir vedno novih in novih presenečenj. Sicer ima poleg tega, da dela leta in leta z natančnostjo naj-

bolj dovršenega avtomata, še eno čudežno svojstvo, ki obstoja v tem, da lahko samo pokori negativne efekte, prirodne in slučajne pomanjkljivosti. Veliko je številno primerov, kjer ljudje dolgo žive s

hudimi srčnimi napakami, zahvaljujoč sposobnostim srca, ki te pomanjkljivosti izravnava.

To svojstvo srca sta vzela kot osnovo pri svojih raskivalno-znanstvenih delih zdravika dr. Kantrowitz in Mac Kinnon iz New Yorka in sta na tem polju napravila zelo zanimive poizkuse.

Znano je, da srce, ki ga vzamemo iz pravkar ubite živali, še vedno bje, včasih tudi več ur, v kolikor so seveda dani za to pogoji. Kako si razlagamo ta pojav? Jasno je, da se srčna mišica sestoji iz živčnih ganglijev, ki avtomatsko upravljajo njeno delo, to se pravi, da uravnavajo ritmične utripe srčnega tkiva. Mi lahko delujemo na lokalni živčni sistem, ki je neposredno podvržen živčni cirkulaciji, če želimo na umetni način povzročiti bitje srca.

Ze dva stoletja je znanstveno utemeljeno, da se vsaka mišica živega organizma skrči, če nanj delujemo z električnimi dražljaji. Katrowitz in Mac Kinnon sta to spoznanje izkoristila. Aorti nekega psa sta umetno priključila še eno srce, ki pomaga pri delu njegovega prirodnega srca. Drugemu psu sta odvzela diafragmo in jo ovila okrog aorte psa, na katerem sta delala eksperiment. V diafragmo sta napeljala elektrodi, odporne proti oksidaciji in polimiraciji. Elektrodi sta povezala z ene strani z majhno žilo, ki se nahaja na njeni koži. V spodnjo žilo sta inducirala električni tok. Kaj se dogaja? Kljub relativni oddaljenosti med žilami, se preko elektrod zapira krog toka, tako, da dobimo prav majhen »transformator«. Z drugimi besedami, z izključitvijo in vključitvijo »primarnega toka« v spodnjo žilo se ustvarja in prekinja »sekundarni« tok v notranji žili. Elektroda deluje na tkivo tega ovoja iz diafragme, ki se krči in razteza v ritmu prekinjanja in zapiranja električnega kroga, pritiskajoč aorto, tako, da gre kri v srce.

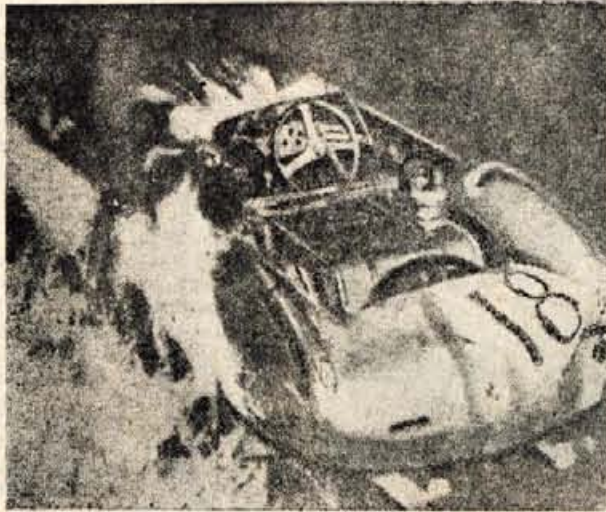
Vse kaže, da se bo znanost približala tesnejšemu »sodelovanju« med prirodnimi in »umetnimi« elementi srčne terapije.

Menjati je treba pravila

Tom Wissdone je sodeloval na 12 dirkah v La Mansu. V zadnji dirki mu je uspelo rešiti se iz gorečega avtomobila. V zvezi s tem je dejal: »Nikoli več!«

Samo 1955. leta je umrlo 85 gledalcev, ko sta dva dirkalna avtomobila, zaradi neenakih zmogljivosti, zletela z dirkalne steze med gledalce. Kaže, da obstoja samo ena rešitev, da bo La Mans postal varen, to je, da pravila ne bi dovoljevala velikih razlik med brzinami in dirkalnimi avtomobili.

Dovoliti je treba samo izkušenim vozačem, da lahko sodelujejo na takšnih smrtno nevarnih stezah.

V zadnjem trenutku: Wissdone je uspel skočiti iz gorečega avtomobila, ki je bil za mnoge vozače goreča grobnica

V Skandinaviji

je povečana nevarnost zaradi radioaktivnega sevanja

Po podatkih danskega Ministrstva za zdravje, količina radioaktivnih drobcev pri nuklearnih eksplozijah, dosega v Skandinaviji tak nivo, ki ga ni za podcenjevati.

V teku zadnjih let je ugotovljena povečanost radioaktivnosti. Če se bo ta proces nadaljeval z isto brzino, kot doslej, po-

tem bo po mnenju danskih strokovnjakov v bližnji prihodnosti prekoračena meja radioaktivnosti — to pa pomeni nevarnost za zdravje in življenje ljudi. To se je posebno pokazalo v oktobru preteklega leta, ob priliki poizkusov z nuklearnimi eksplozijami.

Danski znanstveniki menijo, da se bo nabiranje radioaktivnih drobcev nadaljevalo s tako hitrostjo še precej časa.

Med različno hrano predstavlja mleko najnevarnejšega »posrednika«, preko katerega človek vnese radioaktivne drobce v svoj organizem (to velja posebno za Dansko, živinorejsko državo, z velikimi pašniki). Drobci, zbrani v deževnih kapljah, padajo na travo, ki je glavna živinska hrana. S tem se seveda zastruplja tudi mleko, ki ga mi uživamo.

V Nemčiji so pričeli uporabljati žeblice iz umetne mase, ki so se pokazali lahki in odpornejši od železnih, pa tudi njih trdota je tolikšna, da lahko z njimi prebijajo najtrši les. Primerni so zlasti za gradnjo letal in ladij.

Najnovejši izdelek firme Siemens & Halske A. E. G. je elektronski računski stroj 2002, ki so ga razstavili na sejmu industrije v Hannoveru. Robot posreduje obvestila, računa, piše pisma in riše slike. Tako lahko vsak obiskovalec sejma napiše svoj rojstni datum, že čez nekaj sekund pa lahko prečita na zaslonu dan rojstva in na kateri dan tega leta je, oziroma bo imel rojstni dan. Če ima slučajno vprašalec rojstni dan istega dne kot sprašuje, se na zaslonu pokaže čestitka.

REŠITEV KRIZANKE ŠT. 21

Vodoravno: 1. Kotor, 6. maketa, 7. oduren, 8. pir, 9. klatež, 12. Aco, 13. opiram, 15. dojite, 16. graja.

Navpično: 1. kad, 2. okupacija, 3. teritorij, 4. otere, 6. molk, 10. lapor, 11. žeme, 13. odg., 14. ata.

DRUŽINSKI POMENKI NEPOTREBNO SPOSOJANJE prinaša skrbi in jezo

»Pomagala ti bom,« je pohitela žena, ko se je mož odpravil na vrt, da prekoplje grede. »Sosedovi mi bodo gotovo posodili stare grablje.«

Da, sosedovi so res imeli v rezervi še ene grablje. Precej stare so že bile in ne preveč trdne, a vseeno so bile še vedno grablje. V dvoje je šlo delo na vrtu precej hitreje. Minila je dobra ura, potem pa so se grablje znemudoma prelomile.

»Oh, s posojenimi stvarmi pa res nimam sreče,« je zastokala žena. In ni ji kazalo drugega, kakor, da se preobleče in oddide v trgovino, saj je sosedovim obljubila, da bo vrnila grablje še zvečer. Vrnila jih je, celo popolnoma nove.

Taka nesreča se mladi ženi ni pripetila prvič. Nekeč si je sposodila knjigo. Potem jo je nekeje pozabila in kupiti je morala no-

vo. Toda najslabše je bilo, ko si je nekeč sposodila kolo. Mudilo se ji je in ko je vozila, je premalo pazila na cesto in sploh, kje in kako vozi. Na prometnem križišču je skoraj prišlo do nesreče. V zadnjem trenutku je zapeljala na pločnik, da se je izognila avtomobilu, ki je seveda imel prednost. Ob visokem pločniku pa jo je vrglo s kolesa. Pri vsej nesreči je imela celo srečo, da si je samo zvilila nogo in strgala nove nogavice. Zato pa je karambol precej huje zaznamoval kolo: razbila se je svetilka, močno odrgnil blatnik. Stroškov je bilo več kot preveč. Mlada žena se je zamislila. S tistim denarjem bi si lahko sama nakupila vsaj polovico reči, ki so ji v gospodinjstvu še manjkale in ki si jih je neprestano sposojevala.

Recepti

MARELIČNI KOLAC

2 rumenjaka, 9 dkg margarine, 4 žlice mleka, 8 dkg sladkorja, limonina lupinica, 25 dkg moke, za nožovo konico pečilnega praška; marelice.

Iz vseh sestavin zgnetemo na hladnem testu. Dve tretjini testa razvaljamo v obliki pekača in ga položimo vanj. Obložimo ga s polovicami marelic, rez naj bo na testu. Iz zadnje tretjine testa naredimo dolg in enakomeren svaljk in ga položimo po marelicah oziroma testu v obliki mreže. Sladico spečemo v srednje vroči pečici. Kot nadev vzamemo lahko tudi drugo sadje ali pa marmelado.

STROČJI FIŽOL V STEKLENICAH

1 kg mladega stročjega fižola, 6 dkg sladkorja, dobra pest soli.

Ce je stročje čisto, posebno z domačega vrta, ga ne operemo, ampak samo otrebimo nitk, nato pa ga režemo prav na drobno. Zrezan fižol denemo v porcelanasto skledo, ga osladimo in posolimo, dobro premešamo in pustimo, da nekaj časa stoji. Nato ga na tesno natlačimo v navadno steklenico z bolj širokim vratom. Med stroki ne sme biti zračnih prostorov, zato ga večkrat potlačimo s prekuhanim ročajem od kuhinice. Po vrhu natresemo še soli, steklenico zamašimo s prekuhanim zamaškom, nato pa zamašek še zalijemo s parafinom. Tako konserviran fižol se dolgo drži. Uporabljamo ga kot sveže stročje. Paziti pa moramo, da so steklenice zanesljivo čiste in razkužene.

MODA

Za popoldne ali večer je prav mermen takle model ohlapnega kroja, pri njem je zanimiv predvsem sprednji del, ki je nabran. Tudi ta obleka je narejena iz domačega volnena blaga

MLADA RAST Maščevanje

Pred nekaj dnevi je dedek poprosil Miška, naj mu prinese cigarete iz trafike.

Minilo je že več ur, a Miška še ni bilo nazaj. Nazadnje je le prišel, a prinesel ni nič.

»Kje si hodil toliko časa?« ga je vprašal dedek.

»Igral sem se na dvorišču.«

»In cigarete?«

»Cigarete?« Joj, dedek, oprost, pozabil sem! Zdaj, takoj zdaj, ti jih grem kupit.«

Toda dedek ni imel več zaupanja v Miška in se je sam odpravil v trafiko.

To se je zgodilo pred nekaj dnevi. Danes pa je Miško poprosil dedka, naj mu v mestu kupi barvice.

Ko se je vrnil iz mesta, ga je Miško že čakal pri vratih. Dedek pa se je šele tedaj zavedel, plosnil se je z dlanjo po čelu in rekel:

»Ojoj, Miško, oprost, prosim, pozabil sem!«

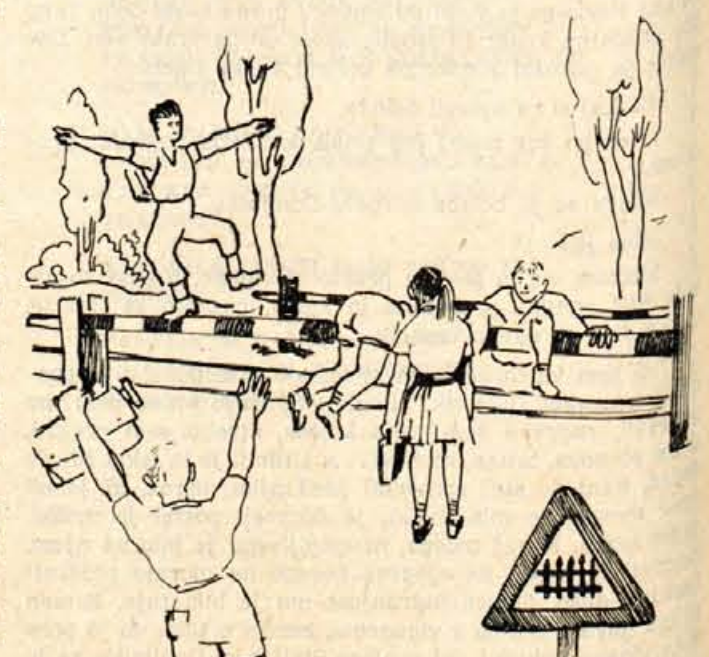
Pa se je oglasila babica: »Veš kaj, dedek, nikar se ne izvijaj, to si napravil namenoma. Hotel si se mu maščevati zastran cigaret.«

»Ne, to ni res,« se je branil dedek. »Zares sem čisto pozabil.«

»Ampak trmast pa si, dedek, nočeš priznati, se je vmešala še Svetlana, Miškova sestra.«

Le Miško je molčal. Gledal pa je tako žalostno, ker je zares

njujno potreboval barvice in dedku je bilo silno žal, da mu jih trebuje. In dedek se Miško res ni prinesel. Takoj je vzel z oblačalnika spet suktnjo, se oblekel in odšel nazaj v mesto po barvice.

Ti so junaki, kaj? Kar lepo telovadijo in se zvirajo po zapornicah. Prisopihal bo vlak in nesreča bo tu. Kdo bo kriv?